

בית נאמן

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בשעה 20:00

יום ראשון, כ"ג בחשוון התשע"ב

נושאי השיעור:

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או בליקו בית נאמן:
079-9270505

א. קם משנתו ואין לו מים סמוכים למקומו. ב. ליטול ידיים מכלי אל כלי. ג. לא יברך ולא ילמד כנגד כלי הנטילה. ד. נטילת ידיים אפילו לקטנים. ה. התורה הקפידה שהאדם יהיה נקי. ו. רחיצת רגליים לתפלה. ז. לא יטול ממי שלא נטל ידיו. ח. גם בליל שבועות והושע"ר עדיף לברך ברכות השחר בבוקר. ט. הלכה מברכים ברכות השחר על מנהגו של עולם.

פחות פחות מארבע אמות

א. ¹ כתב הרב בן איש חי (ש"א פרשת תולדות ה"ז): אם אדם קם משנתו ולא מצא כלי הנטילה סמוך לו - פעם החסידים היו שמים את כלי הנטילה על יד המטה, היום לא כולם נזהרים בזה, כי יש ילדים שישפכו לך את המים ויעשו שם בלגן, ועל פי הזוהר אסור ללכת ארבע אמות בלא נטילת ידיים. אמנם הקטע הזה לא מובא בכל הנוסחאות של הזוהר, מרן למשל לא מזכיר את זה, אף על פי שהוא מביא הרבה דברים מהזוהר, כמו שנטילת ידיים של הבוקר צריכה להיות כלי לתוך כלי, ואחד כלי ארוך ואחד כלי ברוך (עיי"ב סי' ס"ד), ואת הדין של ארבע אמות הוא לא כתב. אז יש אומרים שזה לא היה בנוסח שלו. גם בנוסח שלנו זה כתוב בקיצור נמרץ. אבל יש מי שמביא מהזוהר שההולך ארבע אמות בלא נטילת ידיים חייב מיתה. אבל לא ממש מיתה. הזוהר מחמיר בכמה דברים. אז מה עושים אם כלי הנטילה רחוק? אם יכול להגיד לאדם אחר להביא אותו אליו, טוב. ואם לא - הולך פחות פחות מארבע אמות. זו עצה שכתב הרב חיד"א (ברכ"י סי' א"ס ק"א) ששמע אותה מרבנן קדישי - מחכמים שהיו בדורו. כשאדם הולך פחות פחות מארבע אמות, זה נחשב כאילו הוא לא הלך. ולמדו את זה מהלכות שבת, אם אדם מוצא דבר ברשות הרבים, אסור לטלטל אותו ארבע אמות, אבל אם הדבר הזה יגרום נזק - מי שעובר עליו יכול להינזק ממנו - אז הוא יכול לדחוף אותו פחות פחות מארבע אמות² (שבת דף מ"ב ע"א). אז מצאנו שארבע אמות לא מצטרפים, אז גם כאן הולכים פחות פחות מארבע אמות. ויש דעה הפוכה, אומרת: אדרבא, צריך לרוץ כמה שיותר מהר כדי להגיע למים, אבל הדעה הזאת לא נתקבלה. ויש דעה אחרת שכל הבית כולו נחשב ארבע אמות, אבל זה גם כן דעה יחידאה, אלא הולכים פחות פחות. זו הדרך הטובה ביותר. (וע"ע בזה באורך בשו"ת בית נאמן ח"ב האו"ח סי' א').

יטול בתחילה עד קשרי אצבעותיו

ב. ואם קם ממטתו והלך אצל כלי הנטילה הראוי, ולא מצא בכלי שיעור הראוי ליטול הימנו שלש פעמים, הוא מוכרח ללכת רחוק יותר, כי בכלי יש מעט מים. מה יעשה? אם יש במים האלה שיעור נטילה עד קשרי אצבעותיו כמו הנטילה של יום כיפור, יטול ככה, וממילא הרוח הרעה סרה. עובדה שככה נוטלים בתשעה באב וביום כיפור, וכל התפלות כולם אז. הם אחרי נטילה כזאת, יתכן שרוח רעה נשארת? לא, היא הלכה. רק שלכתחילה צריך ליטול כל היד, לפיכך נוטל חצי היד, ואחר כך ילך למקום השני, ויקח מים כאוות נפשו ויטול כראוי.

ליטול ידיים לתוך כיוור

ג. [סעיף ח']: נטילת מים של שחרית לא נוטלים על גבי קרקע אלא בכלי. זה מה שכתוב בזוהר שיש שני כלים, אחד ארוך ואחד ברוך. הברוך זה שיש בו מים טהורים, 1. שיעור זה נמסר ע"י מרן רבנו שליט"א בין תפלת מנחה לתפלת ערבית, ביום ראשון כ"ג בחשוון התשע"ב בבית הכנסת "אהבת התורה".
2. פעם היו מגיעים מכתבים ביום שבת ממוחץ לארץ והדוור גוי. והם קוראים: "כסא רחמים", "כסא רחמים". אז יורדים לקבל ממנו את המכתב, ושמים אותו בתא הדוור. (הדוור לא שים אותו בתא הדואר, זה דרך ארוכה בשבילו). ואיך היו עושים? יורדים שנים ומקבלים את המכתב, אחד מעביר לחבירו, ולכל אחד אחד הולך שלוש אמות עד שמגיעים לתא דואר, שמים שם וגמרנו.

והארור זה אחרי שנטלת, יש כאן רוח רעה. צריך לשפוך את המים האלה בכלי אחר שהוא לא טוב. למעשה בימינו לא צריך בכלי, אם אתה שופך לכיור זה נבלע גמרנו, זה מותר. אבא ע"ה כתב שאלה ותשובה על זה (בשו"ת איש מצליח ח"א האו"ח סי' ב') וככה המסקנא שלו. וגם הרב עובדיה (שיחיה) כותב ככה (שו"ת יב"א ח"ה האו"ח סי' ב'). רק הרב אומר שאם רוצים להשתמש אחר כך בכיור הזה - למשל במטבח - ישפכו עליו מים להעביר את כל שאריות המים האלה. זה לא חובה, רק מדת חסידות. כי הכל עובר והולך שם, העיקר שלא יהיה על גבי קרקע שידרכו עליו אנשים. ואסור לשפוך מי הנטילה במקום שעוברים בני אדם, כי רוח רעה שורה עליהם. לכן ישפכם בנקב של בית הכסא או בכיור. או בכיור. בזמן הרב לא היה לא ברז ולא כיור. גם צריך להזהירם שלפעמים הכלי הזה מתמלא מחמת ריבוי בני הבית, כמה ילדים שיהיו בריאים, נוטלים ונוטלים ונוטלים, ומוכרח שישפך על הקרקע. ואם נשפך על הקרקע מים, מה יעשה? ואם נשפך על הקרקע מים ישפוך עליהם מים טהורים הרבה לבטל מי הנטילה. לאו דוקא הרבה, אפילו רביעית זה מבטל. ואם כבר התייבשו המים, זה מספיק, אלא הרב מדבר בקרקע לא מרוצפת בעפר, ותמיד יהיו שם שאריות מים, אז ישפוך עליהם מים ויבטל אותם.

לא יברך ולא ילמד כנגד כלי הנטילה

ד. [סעיף ט']: לא יברך ולא ילמד כנגד כלי הנטילה שבו מי הנטילה, כשנוטלים על יד המטה, אחר כך אתה רוצה לברך, אתה לא יכול לברך, או שיציא את הכלי או שיכסה אותו כדון מי רגלים, שהם טמאים יותר ממי רגלים. אמרו שגם זו גזומא, לאו דוקא, אלא דינם כמו מי רגלים, כמו שמי רגלים כששופך רביעית מתבטלים, ככה גם הם מתבטלים. לפעמים בחוץ לארץ אני עושה שבת אצל מישהו, ואותו אחד הוא אדם חסיד וצדיק, מביאים לי בבוקר שני כלים ענקיים ושתי נטלות של מים מלאים עד גדותיהם. אני קם ונוטל ידיים, והמים נשארים שם, מה אעשה?! אני לא יכול אחר כך לטלטל אותם. אז אחרי שגמרתי את הנטילה שלוש ושלוש או ארבע וארבע, אני שופך עליהם רביעית והם בטלו, גמרנו. אני יכול לקרא את הפתיחה כולה שם.

נטילת ידיים אפילו לקטנים

ה. [סעיף י']: יזהר כל אדם לצוות את אשתו שתעשה כל יום נטילת ידיים לילדים הקטנים, אפילו שהם עדיין יונקים. כי לפעמים פושטים ידיהם ונוגעים במאכלים ויטמאום, שלא תהיה סטרא אחרא למאכל ההוא. וגם זו סגולה טובה לקטנים שיגדלו בטהרה, ויהיו גידולי הקודש. הילד יודע שהוא לא נוגע בבוקר בשום דבר עד שעושה נטילת ידיים. ואם יש ילדים עקשנים, תאמר להם: בואו, ותלך אתם לאט לאט, שילמדו לא ללכת ארבע אמות, אלא שתי פסיעות ועומדים, שתי פסיעות ועומדים, שתי פסיעות ועומדים, שתי פסיעות ועומדים, ותאמר לו: עכשיו אתה טהור וצדיק, תעשה מה שתרצה. אומרים שאצל האדמו"רים של חב"ד מיד אחרי הברית הילד בבוקר צריך ליטול ידיים. ויש להם עוד חידוש, כשהאמא מניקה את התינוק באמצע הלילה, היא לא תניק אותו (אם התינוק שלה עתיד להיות אדמו"ר) בלי נטילת ידיים, אלא היא צריכה ליטול ידיים לפני כן, ככה גדלו צדיקים.

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים [בין באויר] בין בים ובין בבישה המקום ירחם עליהם ויציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן. ובכללם לכל חיילי ישראל היקרים המוסרים נפשם חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלקינו.

נוצוב ורופי: 050-2738858

בזכותך! עוד אנשים יזכו ללמוד ב'בית נאמן' לתרומות והנצחות 08-6727523 או 052-7130554

התורה הקפידה שהאדם יהיה נקי

1. יזהר לרחוץ פניו בכל יום, ולא לנגב אותם באותה מגבת של הידים, לא בגלל שזה אסור, אלא בגלל שזה לא בריא. לפעמים במגבת הזאת יש בה כל מיני חיידקים וכל מיני דברים, זה נוגע בעינים, ואחר כך העינים סובלות, אלא תהיה לו מגבת מיוחדת לנגיב הפנים והעינים. וגם ידיך פיו להעביר הרירים שבפיו, ומלבד שדבר זה טוב לרפואה לגוף, יש בזה גם מצוה לכבוד קונו. הגמרא בשבת (דף נ"ב) אומרת: "רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו כל יום לכבוד קונו". מה זה לכבוד קונו? שיִקְרָא מסוּדָר ונקי. הרמב"ם כותב (מ"ד ח"ג פרק מ"ח) שכל כך התורה מקפידה על ניקיון, "והייתם נקיים" (במדבר ל"ב, כ"ב). אמנם שם זה לא נקיות ממש, אלא נקיות רוחנית, שלא ידברו עליכם שאתם בחרתם בארץ סיחון ועוג שתפטרו מהמלחמה, זה הפשט. אבל אומר הרמב"ם התורה מקפידה על ניקיון הרבה, כל הזמן "ורחץ", "ורחץ ידיו", "ורחץ בשרו במים" על כל דבר קטן. ולכן הרמב"ם אומר: **למה התורה אסרה את החזיר? כי כולו מלוכלך רחמנא ליצלן.** והוא אומר שאם היינו חס ושלוש אוכלים את זה, היו בתינו מלוכלכים כמו שמלוכלכים בתי הצרפתים. הבתים של עמי צרפת כל היום לכולך, כי הוא נובר באשפות ובלכלוך. אדם צריך להיות נקי.

רחיצת רגליים לתפלה

2. ומתוך הגמרא הזאת שאמרתי בשבת דף נ', הרמב"ם פסק (פ"ד מהלכות תפלה ה"ג) שכל יום אדם רוחץ גם ידיו וגם רגליו לתפלה. והראב"ד אומר לא ידעתי רגליו למה, מאיפה הבאת רגליו? אז המגדל עוז אומר שזה מהגמרא הזאת. ומרן (בכסף משנה) אומר וכי הראב"ד נעלמה ממנו גמ' אלא הראב"ד סובר ששם הכוונה שמותר לאדם כל יום להתרחץ. שיהיה מכובד ומפואר לכבוד קונו. יש סיפור על הלל הזקן (מובא במדרש ויקרא רבה פרשה ל"ד אות ג') שאחרי הלימוד אמר **אני הולך לגמול חסד עם העלובה הזאת.** הלכו אתו תלמידיו לראות איזו עלובה ואיזה גמילות חסד. ראו שנכנס לבית המרחץ. אחרי שיצא, אמרו לו: מה גמילות חסד? אמר: הגוף הזה הוא עלוב, כל הזמן הנשמה נמצאת בו, אבל יגיע הזמן שהנשמה עוזבת אותו, והוא עלוב. אבל הוא נברא באיקונין של מלך, "בצלם אלקים" (בראשית א', כ"ט), תראה איך אומות העולם - הרומאים בזמנם - כל כך מקפידים על האיקונין שלהם.³ הגוף זה איקונין של מלך, התורה אומרת "בצלם אלקים", וצריך לרחוץ אותו. אז הוא הלך להתרחץ לשם שמים, זה פירוש הגמרא על פי דעת הראב"ד. אבל הרמב"ם מבין את הגמרא על נטילת ידים. ויש מקור להרמב"ם בסדר רב עמרם גאון (מהדורת פרומקין ח"א דף כ"ה ע"א). בזמן הגאונים לפני התפלה היו רוחצים גם את הרגלים. ויש מי שאמר חילוק פשוט, בזמנם הלכו יחפים, אדם יכנס לבית הכנסת עם רגלים שהלך בהם כל מיני מקומות? אז הוא רוחץ אותם כדי שיכנס נקי. אבל היום הולכים עם נעלים, והרגלים נקיות, ולא צריך לרחוץ אותם. לכן גם להרמב"ם יתכן שבימינו לא צריך לרחוץ אלא רק ידים בלבד. וככה מקובל שרוחצים רק ידים בלבד.

לא יטול ממי שלא נטל ידיו

3. לא יטול ממי שלא נטל ידיו עדיין. יש כאלה מפונקים, גבירים מכובדים, לא יכול להזיז את הידים שלו עד שמישהו אחר יטול לו את הידים, וילביש לו, ויכין את התפלין. אז אם המשרת לא נטל ידיו, לא יטול לגביר הזה. **שנאמר** (במדבר י"ט, י"ט): "וזהו הטהור על הטהור". מי שמזה צריך להיות בעצמו טהור, הוא טמא ושופך לו? **וכן לא יטול ממשרת נדה.** לא מבעיא אם אשתו נדה ודאי אסור, אלא אפילו אם המשרת נדה, כלומר רווקה שלא נישאה. ואפילו נישאה (בדרך כלל לא לוקחים משרתת נשואה, אבל אם לקח משרתת נשואה לבית שלה)⁴, אם היא נדה, אסור לטול ממנה ידים. **וכן לא ממשרת גוי או גויה.** גוי יאמר אני יודע את ההלכות, יש גוים שידועים הכל.⁵ יאמר: מה הבעיה? אני אטול לך את הידים.

3. היו עושים אנדרטאות על שם המלכים שלהם. אנדרטה של 'אוקטבינוס', אנדרטה של 'גוסטינוס', אנדרטה של 'וליוס קיסר', וכן על זו הדרך. וכל כך היו מקפידים עליהם שיהיו מלוטשים ויפים ונקיים. עד שיש מקום אחר במדרש שכתוב שם שהיו עניים מרודים ברומי שהיו גוועים ורועדים מקור, עומדים למות (כמו ההומלסים שנמצאים באמריקה וישיבים באוטובוסים) ולעומת זה היו עוטים במחצלות את האיקונין האלה שלא יתפוצצו מהקור! אמר: תראה האנשים חושבים על אנדרטה יותר מבני אדם יותר מבשר דם, טשפות של רומאים.

4. כתוב שאצל רבי יוסף חיים כל המשרתות בביתו היו פחות מגיל שתיים עשרה, כדי שיאכל חולין שלו בטהרה. כנראה הכוונה שאשתו לא הייתה מבשלת (אולי רק בזמן שהיא טהורה). כולם לא הגיעו לפרקן, והן משרתות. מדובר כנראה בריוקות ואפילו בנשואות והרב היה חולה, וחולה מותר לשרת אותו. 5. יש גוים שידועים את כל ההלכות. היו כאלה בחוץ לארץ, כשהיו מנתחים את הגופה, מביאים לשוחטים להסתכל כדי שיראו אם יש סירכא או אין סירכא, והם יודעים איזו סירכא טרפה. וסירכא

לא יטול ממנו, כי הוא לא טהור. וכתב בלב חיים (סי' ס"ה) מי שנטל ידיו ואחר כך נגע בידי אדם אחר שלא נטל את ידיו, צריך לחזור וליטול פעם שניה. נזהרים בדבר הזה. לכן מה עושים? אם אתה רוצה לטול ידים של תינוק שהוא עדיין לא נטל את ידיו, את תניע לו בכף היד, תתפוס אותו מהזרוע ותטול לו, תספור לו: אחת ואחת, אחת ושתיים, אחת ושלוש, שילמד איך לטול ידים.

הישן אחר חצות

ט. אם אדם ישן ביום, או ישן בלילה אחר חצות, גם כן צריך נטילת ידים לשפוך שלש פעמים בסירוגין אבל אין צריך לטול בתוך כלי, אלא יכול לטול על הקרקע. כיון שיש לנו כיום, תמיד עושים אותו דבר. וגם אין צריך לברך על נטילת ידים. אחר כך הרב מסביר שזה דוקא אם הוא אמר ברכות השחר לפני שהלך לישון, אבל אם לא אמר ברכות השחר, צריך לברך בבוקר "על נטילת ידים". הרבה פעמים אדם ישן אחר חצות, מה זה חצות? זה לא אחת בלילה, אלא [לפעמים] באחת עשרה וחצי כבר חצות.⁶ אם אדם ישן אז, לאחר מכן בבוקר לא יברך על נטילת ידים?! כולנו מברכים. אז הרב אומר בהמשך שזה דוקא אם הוא בירך ברכות השחר ולמד תורה וכו' בחצות. אבל העולם לא מברכים ברכות השחר, אז מברכים בבוקר על נטילת ידים.

גם בליל שבועות והושע"ר עדיף לברך ברכות השחר בבוקר

י. בליל שבועות והושע"ר רבא יש מנהג - וככה נהגנו בחוץ לארץ - שאחרי חצות מברכים אשר יצר (אם אדם הלך לשירותים) וברכות השחר עד שמגיע ל"דינה של גיהנם", ויחכה בבוקר בעלות השחר ויאמר אז "ברכות התורה", כי ברכת התורה זה מעלות השחר לעלות השחר.⁷ אבל ראינו הרבה פעמים שאדם שוכח, הפה שלו רץ. אומר "מדינה של גיהנם" וממשיך הלאה "ברוך אתה ה'", ואז יקבל גיהנם... אומר "מדינה של גיהנם" ומברך שלש ברכות לבטלה - "על דברי תורה", "המלמד תורה לעמו ישראל", ו"נותן התורה". כולם לבטלה, בירכת לפני הזמן. לכן הרב עובדיה (שיחיה) אומר שעדיף להשאיר ברכות השחר עד הבוקר, מה נפסיד? לא נפסיד כלום.

להלכה מברכים ברכות השחר על מנהגו של עולם

יא. למעשה לפי הרמב"ם (פ"ד מהלכות תפלה ה"ט) אין טעם לברכות השחר אם אדם לא ישן. "פוקח עורים"?! - הרי אתה קורא כל הלילה, מה זה "פוקח עורים"? "המעביר חבלי שינה"?! אדרבא, הפוך! עכשיו יש לך כאבי שינה... עוד מעט אחרי התפלה תלך להירדם. אז הרבה פעמים שהרמב"ם פוטר מלברך. לפי הרמב"ם, אם אדם גר במקום שאין תרנגולים, הוא לא יכול לברך בבוקר "הנותן לשכוי בינה", אין לו תרנגול ולא בטיך, מה תברך?⁸ אבל ההלכה היא שאפילו אם אין לו תרנגול, ואפילו אדם היה ער כל הלילה ולומד, ואפילו אדם ישן עם הגדים שלו, הוא מברך כל הברכות, בדבר הזה לא נוקטים כדעת הרמב"ם, אלא מברכים. למה? כי על מנהגו של עולם נתקנו. הרמב"ם בעצמו כותב שנהגו ברוב ערינו לעשות כך אלא שדעתו שלא עושים כך, ומרן (סי' מ"א אות ח) פסק כמו הרמב"ם. ואפילו הכי הרב האר"י (שער הכוונות דף א' ע"ב) פסק כדעת הנוהגים לברך כל הברכות בכל יום, מטעם שנתקנו על מנהגו של עולם. ולכן אדם אומר בבוקר את ברכות השחר כולם, בין שהתחייב בהם, ובין שלא התחייב בהם. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

מראשונה לשלישית קוראים לה "סעודה שלישית". אומרים: הרב, עבר הזמן, זו סעודה שלישית, אין בה נפיחה, והיא אסורה אפילו בסעודה ראשונה כי היא טהרה... וזו סירכא שצריכה נפיחה, וזו סירכא כשרה, סירכא כסדרן. גוי שחי בחברה של יהודים יודע את הכל.

6. אם אדם נשאר בלילה ער עד אחת עשרה וחצי, לא יכזב את הזמן הזה, אלא יאמר תיקון חצות - תיקון רחל ותיקון לאה. יתחיל ב"אנא" (וידוי), על נהרות בכל, וימשיך הלאה, "למנצח משכיל לבני קרח", עד שיגיע ל"נושא אלומותיו". ואם יש לו זמן, יאמר גם פתח אליהו, ואם לא, זה מספיק. יקרא ק"ש וישן.

7. או אם אדם ישן וקם, מברך ברכות השחר [ואם רוצה לעסוק בתורה, מברך גם ברכות התורה, כיון שישן] אפילו בשתיים בלילה ואפילו באחת.

8. פעם בימי הקיץ היה איזה מקום שנקרא "כפר גדעון", והיה שם את אחד התלמידים שהיה גר שם. אמר לי: יש לנו חדר בשבילך. הלכתי לשם, והיו שם בבוקר שלושה תרנגולים לפי התורה... אז קמתי בשלוש, ואני יוצא החוצה קצת לנשום אויר (זה קיץ וחם), אני מגיע לברכת "הנותן לשכוי" ואני מחכה עד שהראשון אומר "קוקוריקו" ואני מברך. אחר כך השני גם כן אומר. אבל מה אתה רוצה? כבר שמעתי... "בא אחיך במרמה ויקח ברכתך" (בראשית כ"ז, ל"ה). אני אומר "הנותן לשכוי בינה" כמו הרמב"ם. אם יש לך אפשרות לעשות כמו הרמב"ם, לא תעשה?! אדרבא! עדיף לעשות ככה. פעם היו מגדלים כאן תרנגולים, והיינו שומעים אותם. אבל היום נגמור הכל, נעשירו עירוניים גמורים... פעם היינו כמו בשדה ובכפר, שומעים תרנגולים.

השיעור השבוע נמסר ע"י הגאון רבי מצלח חי מאזוז שליט"א ר"מ בשיבה תכ"ץ

הילדים זה הכל

א. שבוע טוב ומבורך.⁹ ברשות מורנו ורבנו מרן ראש הישיבה שהקב"ה ישלח דברו וירפאהו, 9. ישר כח לר' כפיר פרטוש הי"ו על הפיוטים. וזו ההזדמנות לומר לו "מזל טוב", השבוע הזה בעזרת ה' יתברך הוא מכניס את הבן לחופה בשעה טובה ומוצלחת. יהי רצון שבורא עולם בקנין,

דברי התורה בעלון יהיו לרפואת מרת שולמית ברכה טובה תחילת בת הרבנית אסתר (חיה) לויזה ע"ה.

כשרים, מה הבעיה בהם, הרי גם בארץ מולדתו של אברהם צריך לגיירם? לכן אומר הפוסק שאננם שהקפידא של אברהם אבינו היא שלא לקחת "מבנות הכנעני". אבל אברהם אבינו חשב לעצמו, אם אני אקח אחרת לא מבנות הכנעני ממש, אבל מאותן שישבוט כאן שבאו ממדינה אחרת, כל אחד ישאל את עצמו שאלה, הרי כולם מדברים בשקט (ב"נייס...)... שהבת של אליעזר הולכת להתחתן עם יצחק, כי מי זה "בן משק ביתו"? זה "דמשק אליעזר" (בראשית ט"ו, ב), שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים (וימא דף כ"ח ע"ב). זה הסגן תחנית, הוא גדול בתורה, ובדאי שהבת שלו הולכת להתחתן עם הבן של אברהם אבינו. **אם הוא לא יקח אותה, איזה בושת יהיה לאליעזר ולבתו. מה יגידו על הדבר הזה? לכן המשיך אברהם אבינו: "אשר אנכי יושב בקרבך". לא רוצה לעשות שידוכים כאן מהאזור. לא רוצה עסקים עם המשפחה... לא רוצה מכל הארץ הזאת כולה - "כי אם אל ארצי, ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני".** אם תלך לשם לא ישאלו שאלות, כי יאמרו יש לאברהם געגועים לארץ שלו, למשפחה שלו, לכן הוא רוצה במארץ שלו, אף אחד לא ידבר על אליעזר, ואף אחד לא ירנן, ואף אחד לא יקשה קושיות. "הזהרו בכבוד חברכם!" (ברכות דף כ"ח ע"ב). לכן "מבנות הכנעני" זה העיקר, והמשיך אברהם: "אשר אנכי יושב בקרבך", ושר לא את הכנעני אני לא רוצה, אלא את כל יושבי הארץ אינני רוצה. אדם צריך להיזהר שחבריו לא ייפגעו. יש כאלה שיצאו לשידוך ולא הייתה התאמה. וכאשר שואלים אותם מה יש? הם עונים: רצו אותי, אבל אני לא רציתי אותם. לא לומר כך! חס ושלום לאדם לפגוע בחברו, חלילה וחס! כל אחד ואחד צריך להיזהר - "הזהרו בכבוד חברכם".

"אלי לא תלך האשה אחרי"

1. לכן רואים דבר מתוק מדבש. בהמשך כתוב: **"אלי לא תלך האשה אחרי"** (בראשית כ"ד, ל"ט), ואומרים רבותינו "אולי" תשים פסיק, **"אלי" כתיב**, כאילו כתוב: "ויאמר העבד אלי, לא תלך האשה". אם האשה שם לא תרצה ללכת מה נעשה? אז תלך אלי, לבת שלי. נשיא אותה ליצחק. אמר לו אברהם אבינו: אתה מבניו של כנען (שעליו נאמר (בראשית ט"ו כ"ה): "ארור כנען"), ואין ארור מדבק בברוך. אבל יש על זה שאלה כל כך חזקה. הרי הפרשה כולה נאמרה פעמיים, פעם ראשונה זה סיפור המעשה, ופעם שניה שאליעזר מספר למשפחה של רבקה. וכאשר אליעזר עבד אברהם מדבר עם אברהם אבינו, כתוב **"ויאמר אליו העבד אולי את תאבה האשה"** (כ"ד, ה), שם כתוב **"אולי" עם ואו**, ואילו בהמשך כתוב **"אשר הוא מספר להם את הכל, שם כתוב "אלי בלי ואו"**. לכאורה למה? אדרבה, כאשר הוא מדבר עם אברהם, שם היה צריך להיות בלי ואו, לרמוז על הדו-שיח שהיה לו עם אברהם, ואילו בהמשך כשהוא חוזר לרבה, הרי הוא כבר קיבל את התשובה שלו. א"כ שם צריך להיות **אולי עם ואו**, א"כ למה זה כתוב להיפך? אלא התורה הקדושה לא נתנה את אליעזר, שהרי הוא "דמשק אליעזר", דולה ומשקה מתורת רבו, לא יתכן שהתורה נתנה אותו ותאמר שהוא ביקש מאברהם אבינו הוא אמר לו לא, לכן כתוב **"אולי"** בואו. אבל בהמשך כאשר אליעזר עבד אברהם ניגש אליהם, שם הוא עשה את כל ההשתדלות שבעולם, התפלל מקירות לבו להשם יתברך שהוא יזכה להוציא שידוך כמו שצריך. וניהל את כל השידוך במשא ומתן בחכמה ובתבונה ונדעת. וכאשר הוא מדבר אתם, אז הוא אומר להם: אל תחשבו שאולי יצחק הוא איזה בחור צי"ק בלגניסט כזה, שעושה כל היום בלאגן, ולכן אף אחת לא רוצה להשתדך אתו, ומכל השכונה אף אחד לא רוצה לתת לו אשה, ולכן אביו אמר לי: תסע למרחוק, לך "אל ארצי ואל מולדתי", אין שם חדשות, ולא יודעים מה קורה כאן, וכי נביא אשה, כמו "חתול בשק", ותשדך אותה וזה הכל. לא ככה. לכן אליעזר אמר להם: אני אומר לכם, "אלי" כתיב, כלומר אני רציתי אותו שידוך לבת שלי! ואתם רואים שאני מנהל את כל העסקים שלו. ואתם יודעים שכל מנהל עובד לפחות עם עשרה אחוז, גם אני יש לי אחוזים, "עשרה גמלים"... אני גם כן כאן בעסקים, ואני רציתי אותם. ויש לי שם חביבי קהילה גדולה, אני "דולה ומשקה", יש לי מעמד במקום, ורציתי אותם לבת שלי והוא לא הסכים. אם הוא היה שובב, אתם חושבים שאני אקח אותו להיות חתן שלי? חס ושלום, אלא הוא מעולה שבמעולים, אין לדגמטל כאן, ואין כמותו, הכי מובחר, הכי חשוב, הכי טוב מכל העולם כולו. אלא שאברהם ביקש "אל ארצי ואל מולדתי", כך הוא רוצה ואני טרחתני כל הדרך הזאת בשבילו. שם הוא אמר להם את זה. לכן התורה כותבת "אלי" כתיב רק כשהוא סיפר, אנחנו לא מספרים עליו חס ושלום, אבל כאשר הוא הלך וסיפר, אומרת התורה הוא בעצמו הסכים לספר את הסיפור שלו עצמו בשביל כבודו של יצחק אבינו ע"ה. שם התורה מספרת לנו את העניין הזה לשבח את אליעזר עד כמה התמסר להצלחת השידוך.

מביאים טלית לחופה ומברכים שהחיינו ומכוונים גם על הכלה

2. **"ותאמר אליו גם תבן גם מספור רב עמונו גם מקום ללון, ויקוד האיש וישתחו לה". ויאמר ברוך ה' אלוקי אדוני אברהם, אשר לא עזב חסדו ואמנו מעם אדוני, אנכי בדרך חנני ה' בית אחי אדוני"** (פסוקים כ"ה-כ"ז). אומר הרב מר וקציעה (א"ח סי ר"ג) שבחנותה ודאי שצריך לברך שהחיינו, והוא אומר, נראה לי שאפילו על קשרי שידוכים, והיינו שסגור "ווארט", יברך שהחיינו. למה? כי תסתכל כאן, הרי הוא עדיין לא סגר אתה. כי שאל אותה "בת מי את?" וזמרה לו: "בת בתואל אנכי בן מילכה אשר ילדה לנחור", מיד הוא התרגש: "ויקוד האיש". "ברוך השם", מיד אמר זהו, בטוח בעזרת ה' שיוצא השידוך וכבר בירך. הרי עוד לא שאלת אם הם מוכנים, עוד לא אמרו כלום, כבר בירך. על אחת וכמה אם כבר יושבים ברוך ה' וסוגרים ווארט, ודאי שצריך לברך שהחיינו, ככה דעת הרב מר וקציעה. ואומר מרן החיד"א ע"ה (במחבר"ס סי ר"ג, סק"ה) **שאל אתה רוצה לברך שהחיינו? ואתה בלי שם ומלוכה. הלכה למעשה הפוסקים כותבים שגם בלי החופה לא יברך "שהחיינו" בשם ומלוכה.** וי"ד סי כ"ח סק"ה, (שם מהר"ם קולון (שו"ש קכ"ח). וכתב שם מהר"ש איגר בגליון מהרש"א טעם לכן, שכל דבר שהוא רק הכשר מצווה, לא מברכים עליו שהחיינו. וכאן התכלית של הנישואין היא למצות "פרו ורבו" (בראשית א', א"כ) עכשיו זה רק הכשר מצווה, לכן לא מברכים. אבל לפי דעת הרב מר וקציעה מברכים שהחיינו. אין אנו נוהגים הלכה למעשה? **מביאים טלית לחופה ומברכים עליה שהחיינו ומכוונים גם על הכלה**¹². כך כותב ספר נהר מצרים (הלי ציצית אות א) ושער המפקד (בנהר פקוד דף ב' ע"א)

12. אחד שאל אותי לפני כמה שנים, אמר לי: ראיתי את אבא שלך (מור אבי שיחיה הגאון הרב צמח) שהיה בחופה ואמר לחתן תברך על הטלית שהחיינו, ותכוון על הכלה ועל הרהיטים ועל כל טוב השם. והוא התפלל: אין יתכן שמברכים על הטלית שהחיינו ומכוונים על הכלה? הרי הכלה היא העיקר, היה צריך לומר לו לברך על הכלה ולכוון על הטלית. למה זה הפוך? "עליונים למטה ותחתונים

ואומר שכך מנהג מצרים וארץ ישראל, שמביאים טלית ומברכים עליה שהחיינו בשם ומלוכה. ומכוונים בזה גם על הכלה, כדי לצאת חובת כל הפוסקים כולם.

"ויברכו את רבקה ויאמרו לה, אחותנו את היי לאלפי רבבה"

ח. בהמשך כתוב: **"ויהי כאשר שמע עבד אברהם את דבריהם וישתחו ארצה לה". ויוצא העבד כלי כסף וכלי זהב ובגדים ויתן לרבקה, ומגדנות נתן לאחיה ולאמה, ויאכלו וישתו"** (שם פסוקים ג' ו-ב, ז'). ואז הם מברכים אותה: **"ויברכו את רבקה ויאמרו לה, אחותנו את היי לאלפי רבבה"** (שם פסוק ט'). יש כאן שאלה, למה כתוב: "ויברכו את רבקה ויאמרו לה", היה צריך לומר: "ויברכו את רבקה, אחותנו את היי לאלפי רבבה", מה זה "ויברכו את רבקה ויאמרו לה"? במסכת כלה (פרק א') כתוב "ויברכו את רבקה" בירכו ברכת חתנים. ומרן ראש הישיבה בספרו בית נאמן (לא עלון בית נאמן, אלא בספרו בית נאמן על התורה ח"א עמ' תרכ"א) על פרשת השבוע¹³, מביא שם מהתוספות בכתובות (דף ד' סעיף ב"ה שנאמר) שנראה שם גרסו במסכת כלה מנין לברכת חתנים "בעשרה". אצלנו במסכת כלה כתוב מנין לברכת חתנים, אבל הגרסה שלהם היא "ברכת חתנים בעשרה", ומביאים את הפסוק הזה "ויברכו את רבקה". והתוספות אומרים שודאי זו אסמכתא, למה? דלא משתמע הכא עשרה. איפה ראתי כאן שיש פה עשרה? לכן התוספות אומרים שודאי זו אסמכתא. ואומר ראש הישיבה, לכאורה גם בתור אסמכתא לא ברור איפה רמזו שיש כאן עשרה, עונה ראש הישיבה, כתוב בפסוק שהוא לקח אתו עשרה גמלים, וממילא יש גם עשרה רוכבים, הרי לא לוקחים שני גמלים עם רוכב אחד, רק אחד שרוצה למכור גמלים לוקח כמה גמלים בבת אחת, אבל מי שהוא לא סוחר של שוורים ולא של גמלים, אם הוא לוקח עשרה גמלים, אז "סוס ורכבו" (שמות טו, א) וגמלו ורכבו" (שבת דף כ"א ע"ב), כמו שכתוב: "ויאכלו וישתו" הוא ואנשים אשר עמו וילינו" (בראשית שם פסוק ז'). וגם כתוב שהביאו לו מים לרחוץ רגליו - "ורגלי האנשים אשר אתו" (שם פסוק י"ב), הרי שהיו אתו אנשים, מי אלו? זה האנשים שעל הגמלים, ואם יש עשרה גמלים, א"כ יש להם עשרה אנשים, מכאן מביאים במסכת כלה סמך שמברכים ברכת חתנים בעשרה.

"ומגדנות נתן לאחיה ולאמה"

ט. מי צריך לעשות את הסעודה של החתונה? היום עושים חצי חצי, אבל מעיקר הדין זו סעודה שמוטלת על החתן¹⁴, מצוות הסעודה מוטלת עליו. לפי זה אם הם בירכו שם ברכת חתנים, אז צריך גם לעשות סעודה, ולא סתם אלא סעודה טובה, לפי עושרו וכבודו של מי? כתוב שהאשה "עולה עמו ואינה יורדת" (כתובות דף ס"א ע"א). **ולכן אם הוא מבית של עשירים והם משפחה פשוטה, צריך לעשות סעודה לפי הכבוד שלו, ואם זה להיפך, הוא לא משפחה עשירה והם משפחה מוכובדת צריך לעשות כפי הכבוד שלה**, כך פוסק מרן השלחן ערוך באבן העזר (סי' ס"ד סעיף ד'). לפי זה, "ויושם לפניו לאכול" הם הביאו את האוכל, ומה עם יצחק, וכי הוא פטור מהסעודה? הרי הם בירכו ברכת חתנים, וצריך לעשות סעודה גם כן. וצריך לעשות סעודה לפי הכבוד שלו. לכן כתוב: **"ויוצא העבד כלי כסף וכלי זהב ובגדים, ויתן לרבקה, ומגדנות נתן לאחיה ולאמה, ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו"**, למה הביא להם מגדנות? הרי הם כבר הביאו לאכול ולשתות? אלא שהם הביאו סעודה, הם הביאו את הכוססוס וכו', אבל הוא הביא את המגדנות את ה"פטיפורים", הביא כל מיני דברים משובחים מארץ ישראל. שיהיה לפי כבודו, כי עולה עמו ואינה יורדת. לכן "ומגדנות נתן לאחיה ולאמה ויאכלו וישתו". ובה נבין שהתורה מספרת שנתן לרבקה כלי כסף וכלי זהב ושמלות, דברים יקרים, אבל למה התורה כותבת שנתן "מגדנות". אלא שאת הפירות הביא לסעודה, שהרי זה היה ברכת חתנים ומצוה על יצחק לעשות סעודה מוכובדת, לכן הביא את זה.

האם מותר לעשות "בר" של כל מיני פירות?

י. יש שאלה האם מותר לעשות "בר" של כל מיני פירות, או שהדבר הזה אסור, כי מגיעים בדבר הזה הרבה פעמים לידי בל תשחית. מביאים שם כל מיני פירות יפים ומשובחים, ועורכים אותם בצורה נפלאה, אבל אחר כך לא אוכלים את זה וזה נזרק. האם הדבר הזה מותר או אסור? מרן השלחן ערוך באורח חיים (סי' קע"א ס"ד) כותב **"ממשיכים יין בצניורות לפני חתן וכלה"**. אז זהו עושים כמו מזדקות, אבל לא ממיים אלא מזדקות של יין. ואומר מרן שזה מותר, ואדרבה זה סימן טוב לשפע שיהיה להם "כירת רבין" (=שפע גדול. שפע גדול. יצחק אומר מרן: **"והוא שקבלנו בכלי בני הצינור"**, דהיינו שהיין לא ישפך לרצפה. ואפילו תאמר "אני עשיר", לא אכפת לי שישפך, זה אסור, אלא צריך שיקבל אותו בכלי מתוך הצינור, שחס שולם לא ישפך לארץ, כי זה ביוז אוכלים. ומרן הביא הלכה נוספת דומה לזו, **"זורקים לפנינה קליות ואגוזים"**, היום זורקים סוכריות. פעם במקום סוכריות היו מביאים כל מיני שקדים וכדומה והיו זורקים עליהם, **"ודוקא בימות החמה, שאינם נמאסים, אבל לא בימות הגשמים מפני שנמאסים"**. ומסביר המגן אברהם (סק"ה) שמדובר שהשקדים האלה הם עם הקליפה שלהם, אחרת אם זה נזרק על הרצפה מי יאכל את זה? אז עם קליפה האוכל לא נמאס. אם ככה יש שאלה, למה בימות הגשמים זה אסור? הרי זה עם קליפה? אומר המגן אברהם נכון שהאוכל לא נמאס, אבל זה עכשיו נמצא בתוך הבוץ - "טבעתי ביון מצולה" (ההלים ס"ו ג), מי ילך ויוציא עכשיו את אותו שקד מהבוץ כדי לקלף אותו ולאכול?!... לכן אם זה בימות הגשמים זה אסור, אבל אם זה בימות החמה זה לא מתלכלך, כי אין פה גשמים ואין בוץ, כל אחד יקח שקד כזה לאכול כי אינו מאוס. באופן

למעלה" (פסחים דף ג' ע"א)? מה הדבר הזה? הסבירתי לו שודאי שעל הכלה צריך לברך, אבל כיון שזה רק ההכנה למצווה, יש דעות אם מברכים או לא, לכן מחמת הספק מביאים טלית ומכוונים. וכ"כ בספר בריית כהונה בגאולי כהונה (עמ' תקפ"ג) שכן המנהג בתונס שהחתן לובש טלית חדשה ומברך עליה שהחיינו ומכוון על הכל. ע"כ.

13. יש לו שם פנינים ומרגליות, כולו רצוף אהבה (שיר השירים ג') פנינים ומרגליות, ספר מתוק מדבש, ה' יזכה אותי לראות במהרה את הרב מוציא את כל החלקים על כל חמשה חומשי תורה, יש שם דברים מפתיעים.

14. הוא צריך לעשות את הסעודה, ככה חז"ל תקנו, כמו שכתוב (כתובות דף ב' ע"א) למה נישאים בריביעי בשבת? שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהיה טורח בסעודה שלושה ימים. והרמב"ם ע"ה כותב (פ"י מהלכות אישות ה"ד ע"פ הגמ' בכתובות) שבזמננו שביט דין יושבים בכל יום, אם רוצה לעשות חתונה ביום ראשון או שני, יעשה באיזה יום שרוצה, ובלבד שיהיה טורח בסעודה.

כזה זה מותר. ואומר מרן (שם ס"ה) עוד כיוצא בזה: "הזורקים חטים לפני תחנים, צריך להזהר שלא יזרקו אלא במקום נקי. וגם יבדו אותם משם - כלומר לטאטות את זה - כדי שלא ידרסו עליהם". למדנו מכאן שכל הדברים האלה מותרים בתנאי שאין ביזיון אוכלים. אבל לכאורה המגן אברהם בתחילת הסימן (ק"א) כתב, שכל דבר שהוא צורך האדם מותר, ואין לחוש לבזוזה אוכלין. אם כן לכאורה יש קושי, אם עכשיו האדם הזה רוצה לעשות יין שישפך, אבל מבחינת טכנית, לא מסתדר שהיין הזה ישפך לתוך כלי, אומר מרן שאסור, תוותר על הרעיון. או אם האדם הזה רוצה לזרוק קליות ואגוזים, אבל עכשיו החתונה בימות החורף, אומר מרן שזה אסור. למה אסור? הרי אמרנו שכל דבר שהוא צורך האדם מותר? יש שכתבו שמה שמוותר לגרום בזיון אוכלין זה דוקא אם יש בזה צורך, אבל דבר שאין בו כל צורך, אסור. לכן לפיכך יין במזרקות זה אמנם יפה וסימנא טבא, אבל לא צורך, ולכן אם אתה יכול לעשות את זה בלי שיהיה ביזוי אוכלים - בסדר. אבל אם הדבר הזה יכול לגרום לבזיון אוכלים, חלילה וחס, אסור לאדם לעשות את זה, כי זה לא לצורך. לפי זה כותב הרב פסקי תשובות (ח"ב עמ' תצ"ט) שאסור לעשות "בר פירות" בשמחות. מצוי שחותכים את הפירות יפה ומסדרים אותם, הכל טוב יפה, אבל אנשים לא נוגעים בזה, ואחר כך בסוף החתונה הכל נזרק, ויש בדבר הזה ביזיון אוכלים. ואם תגיד לי הרי כל דבר שהוא צורך האדם מותר, אבל איזה צורך יש לאדם בזה, אתה רוצה שיהיה יפה? תעשה עוד וילונות, תעשה עוד תאורה. כך כותב הרב פסקי תשובות. אבל לעומת זה, הרב פרי מגדים כותב (סי' קע"א באשל אברהם סק"א) שלא זה החילוק, אלא החילוק הוא אחר, שכל דבר שהוא נראה דרך ביזיון ודרך בעיטה בשפע הטוב והגדול שבאור עולם נתן לכן אדם, הדבר הזה אסור. אבל דבר שהוא לא נראה כדרך בעיטה בשפע חס ושלום, הדבר הזה מותר. לכן כאשר האדם לוקח יין ושופך במזרקות, מה זה נראה? שהוא מראה יש לי הרבה יין? וגם כשזורקים סוכריות, לא מגישים אותם באיזה צלחת, אלא זורקים כדי להראות שיש הרבה, זה יפה מאד, אם אין בזה ביזוי אוכלים, זה מותר. אבל אם יש, זה נראה מבועט בטובתו של מקום וזה אסור. אבל אם הדבר לא נראה כמבועט בשפע שבאור עולם נתן, אומר הרב אין הכי נמי, הדבר הזה הוא מותר, כך כותב הרב פרי מגדים. לפי זה כשאתם עושה "בר", האם זה נראה מבועט בטובתו של מקום? ממש להיפך. הרי כאשר עושים בר, מגישים את הפירות בצורה נפלאה ויפה. ערוך הכי יפה שבעולם. אלא שאנשים בתחילה לא נוגעים בזה כדי שלא לקלקל את הסדר ואת היופי, ויש כאלה שבאמת לקראת סוף החתונה לוקחים קצת ואוכלים, ובזאת שלא יגמרו את הכל ובסוף עוד חלק מהז יזרק. אבל זה דבר שבא ממילא, מה שנשא נזרק. זה לא דבר שנראה שכביכול האדם לוקח את השפע וזורק ובועט אותו חלילה. לפיכך לפי דברי הפרי מגדים הדבר הזה מותר, ודבריו עיקר הלכה. גם הלבוש (סי' קע"א ס"א) כתב את אותה סברא. ובספר מחקרי ארץ (לגבי היקר הרב רבי דניאל הכהן שיהיה בריא, ח"ד סי' י"א) האריך בתשובה בדבר הזה להוכיח שהעיקר כדעתו של הרב פרי מגדים. וידוע שהרב רבי משה שרתוף ע"ה שהיה הרב הראשי לתנוס והיה גאון עולם, כותב (שו"ת ישיב משה ח"א סי' ל"ד) שיש פוסקים שאם הם מקילים אנתנו ופוסקים כמותם אפילו נגד כמה שהחמירו, ואחד מהם זה הפרי מגדים, הם דרכו לחפש חומרא מכל צדדים וצדדים, ואם הוא כותב להקל, אתה יכול לסמוך עליו חזק. ובפרט כאן שהוא לא יחיד, כי כמה וכמה תופסים כמותו. ולכן מי שרוצה לעשות "בר פירות" בהחלט יכול לעשות, כמונב שעדיף שבסוף יחלקו את הפירות שלא יזרק שום דבר. אבל גם אם קרה איזה משהו ולא עשו את זה, אין בדבר הזה איסור, מפני שבאמת אנשים לא עושים את זה חלילה וחס דרך ביזיון ובעיטה. לכן הדבר הזה מותר.

המבזבז אל יבזבז

יא. באופן כללי צריך לדעת שישתדל האדם לא לבזבז הרבה כספים על החתונה. יש הרבה שעושים ממש בזבזים גדולים. ואדם צריך לדעת, שיש גמרא במסכת שבת (דף ק"מ ע"ב) שאומרת: אמר רב חסדא, אדם שיכול לאכול לחם של שעורים שהוא זול, ואוכל לחם של חטים, זה בל תשחית. אדם שיכול לשתות שיכור ובמקום זה הוא שותה יין, זה בל תשחית. אבל הגמרא אומרת שיאכל לחם חטים וישתה יין, כי "בל תשחית דגופא עדיף", יין בריא יותר משכר, חטים בריאים יותר משעורים, לכן תאכל דברים בריאים ותינה, אע"פ שזה יותר יקר. וכך נפסק להלכה. המאמיר ע"ה אומר שם: לעולם יתנהג אדם במידה בינונית. ויצמצם בהוצאתו כפי עניינו. כלומר לפי היכולת שלו, אם הוא עני, ישתדל לעשות דברים שלא יבזבז מהם לידי הוצאה מרובה, שתמיד יהיה במצב שיוכל לעמוד בו, שיוכל לכלכל את צעדיו, שלא יהיו לו פתאים איזה הפסדים. ואם הוא עשיר, להיפך, אל יפחית עצמו בצמצום המאכל אלא בכדי הראוי, ולא בקמצנות. אלא לפי

המעמד שלו. ומביא את המימרא המפורסמת המובאת שם בגמ', אמר רב חסדא מעולם לא אכלתי ירקות. כשהייתי עני לא אכלתי ירקות, כי אמרתי ירקות מושכים וגוררים את התיאבון. ומאיה יש לי עוד לחם לאכול? וכשהייתי עשיר אמרתי, אני צריך לשובע או מלחם או ממהו אחר, אם אני אוכל ירקות אני אשבע מהירקות והלחם, ולא אוכל בשר דגים, "עוד דליעול ירקא, ליעול בשרא וכדורי" - במקום שאני אוכל ירקות ולחם, אני אוכל בשר דגים, "עוד דליעול ירקא, בא ללמד אותנו, מה עדיף לאכול?! ונאמרו בזה פירושים. אבל המאירי ע"ה כותב שם, שאמר את זה דרך צחות, כי לפעמים חז"ל מלמדים אותנו דברים, ואומרים אותם בצורה של משל והומור - דרך צחות אמרו רב רב חסדא כשהייתי עני ועשיר מעולם לא אכלתי ירקות. למה? כמו שאמרנו, בגלל שהירקות פותחים את התיאבון וכו', והרב אומר שכל זה משל, שהאדם ילמד תמיד לכלכל צעדיו במשפט, לא לבזבז הרבה ולא להצמצם הרבה. והוא ממשיך ומסביר שגם דברי רב חסדא על אכילת לחם חטים ושיית יין אין הכוונה לדברים כפשוטם, אלא "דרך הערה אמרו", כלומר באו להעיר את תשומת לבנו, שאדם ישים לב לעצמו שלא יבזבז את כספו. רבנו יונה בשערי תשובה (שער ג' אות פ"ב) כותב דבר מדהים על מה שכתבו בתורה סוף פרשת שופטים (דברים כ"ו ט"ו) "לא תשחית את עצה לנדוד עליו גרזן", והוא אומר, הוזהרנו בזה שלא לכוות עץ מאכל. וכן הוזהרנו בזה שלא לפזר לריק אפילו שוה פרוטה! וגם ספר חרדים (פכ"ט ספ"ה) כותב ככה שאסור לבזבז כסף, שבכלל לא להשתתף הארץ שיהיה אדם על ממנו ולא יפזר לריק אפילו שוה פרוטה. ורבי ישראל סלנטר אומר: מה זה קימוץ? שלא להוציא פרוטה שלא לצורך. כלומר מותר לאדם לבזבז קצת כסף לחתונה, אבל שאדם לא ישתגע ויבזבז סתם. כשביל לילה אחד הוא יוציא הוצאות רבות. ואחר כך יחפש איך להחזיר את זה. ויקח לו כמה וכמה שנים - "עידן ועידנין ופגל עידן" (דניאל ז' כ"ה), עד שיסכה את ההוצאות שלו. אלא אדם צריך לעשות הכל בחכמה בתבונה ובעדע.

מפריחי יונים לבנות

יב. שאלו, אחד שברוך השם עומד להתחתן, ובמשפחה של הכלה יש מנהג שמפריחים תוך אחרי החופה יונים לבנות. פעם חשבתי שאוספים אותן בשוק, אבל באמת מוכרים אותם, ונמצאים בכלובים, אחרי שגומרים את החופה פותחים את הכלובים, וכל היונות הלבנות עפות לשמים. מי הולך לאסוף אותם? אף אחד לא אוסף אותם, זה עולה כמה אלפים. והחתן אומר: מה פתאום? אני לא אעשה את זה. והיא אומרת, שהיא רוצה לעשות את זה, כי אצלם בבית כולם עושים את זה, כל האחיות שלה, כל הבנות-דודות שלה עושות ככה, זה מה שכולם עושים, איך לא תעשה את זה?! למה הם עושים יונים לבנות? לסמן ברכה שיהיו כמו "זוג יונים"... יש כל מיני סימנים, כמו שעושים סימנים בראש השנה לסימן טוב, עושים גם בחופה יונים לבנות שיהיו כמו זוג יונים. מה הדין? כיון שכולם אצלם במשפחה נוהגים לעשות כך. ואיך יש לנו כלל "עולה עמו ואינה יורדת". ועושים את הסעודה לפי כבודו וכבודה (סי' ס"ד ס"ד), והיינו שאם רגילים לעשות סעודות של החתונה ומתנות של החתונה בצורה מסוימת, אם היא לא מסכימה לוותר, עליך להשתוות למעמד שלה ולעשות כמותם. אמנם כותב הרב באר היטב (סק"ז) שהכל לפי הענין, ואם מבזבזים כסף לריק אין הדין. כך. אם זה ממש בזבז, (איך אומרים בערבית? "שמאאת..."), סתם זורקים כסף, זה אסור. אבל בעיקרון כאשר יש לאדם דברים שכן מקובל במקומו, ויש לזה סיבה והיגיון בשביל עניין מסוים, לא צריך להוריד מהכבוד שלה, ואפשר בהחלט לעשות את זה.

לאחר הקידושין הרב מברך את החתן

יג. אצלנו נוהגים שלאחר הקידושין וכו' הרב מברך את החתן, ומניח את ידו ואומר ברכה מיוחדת לחתן: "שוש תשיש בה" וכו'. יש חושבים שזה רק מנהג שלנו, אבל כנראה שבעבר זה היה מנהג בעוד תפוצות ישראל האחרים. הרב תורה תמימה פרשת נשא (במדבר ו' כ"ג אות קל"א) כותב במפורש, שנהגו לברך את החתן ברכת חתנים. והוא דן שם אם יש בעיה לברך בשתי הידיים את החתן כמו נשיאות כפיים, וכי אתה כהן? הרי עכשיו זו לא תפלה. מה פתאום עושים נשיאות כפיים? והוא מעיד ואומר: שמעתי נאמנה מאחד שאמר שהגאון מוילנא ע"ה, בירך את המורה צדק של וילנא בחתונה שלו - הגאון רבי יוסף חיים לנדא מו"ץ דוילנא, כאשר הוא היה בחור והתחתן - והגאון בירך אותו ביד אחת בלבד. לא שם על ראשו שתי ידיים, אלא רק יד אחת בלבד. ושאלו אותו: למה אתה לא מברך אותו בשתי ידיים כמו שכולם עושים? אמר להם: בשתי ידיים זה רק במקדש - "וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם" (ויקרא ט"ו כ"ב), אבל ביד אחת זה בסדר. לא מברכים בשתי ידיים. אז המנהג הזה שמברכים את החתן תחת החופה מובא שם. זה מנהג שכנראה הוציא גבולות, אבל במקומות אחרים לא שמרו עליו. וברוך הוזהר בשיבה שלנו ממשיכים הלאה לשמור את המנהגים, אבל את המנהג הזה שמורים כמו שצריך. ככה ראינו לאדם לעשות. לשמר מנהג אבותינו שמברכים את החתן תחת החופה.

מעשר ממתנות החתונה

יד. נאמר עוד משהו על פרשת תולדות. אומר מרן ראש הישיבה שכאשר החתן מקבל כספים ומתנות, צריך לתת מעשרות. אבל זה דוקא מהכסף שהוא מקבל מתנה, אבל אם החתן מקבל מוצרים, הוא לא צריך לתת מעשרות (מקור נאמן ח"ב סי' תשמ"ז). וכי אם קיבל שש כוסות, חלק כוס אחת ייתן שני שליש ממנה מעשר, או שיתן תמורתו? וכי אני צריך לקנות ולמכור? שום דבר, הכל בסדר. מה שצריך לתת מעשרות, זה אך ורק מהכספים שאתה מקבל, רק מזה אדם צריך לתת מעשרות. ונראה שזה דוקא כאשר ההורים אומרים, אנתנו נשלם על החתונה, והכספים של המתנות זה בשבילכם. אבל חתן וכלה שמשלמים את האולם מתוך הכסף של המתנות, אז קודם כל בכסף של המתנות יכסו בו את האולם. ואחר כך ממה שנשאר, מזה צריך לתת את המעשר. כי השאר זה כמו קרן, זה רק כסיו של ההוצאות, אי אפשר לתת מזה מעשר. אבל מהשאר בהחלט שיהיה מעשרות. (ע"י מקור נאמן שם סי' תשמ"ח).

המקור הראשון למעשרות

טו. איפה כתוב העניין של המעשרות שנהגו בזה אבותינו? בפרשה הבאה פרשת תולדות - "ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים, ויברכהו ה'" (בראשית כ"ו י"ב). שאלו רבותינו (בראשית רבה פרשה ס"ד אות ו') מה זה "מאה שערים"? פי' מאה ממה ששיערו, ממה שחשבו

לשאלת רבים
הרצנים להצטרף ללומדים

זמני הלימוד
חזילות הלימוד: שעה לפני זמן הדלקת נרות
חפילה מנחה: בזמן הדלקת נרות

בזמן כל אחד לומד
במה שילבו חפץ

לאנרכים והבחורים הי"ן
בכל חזילות חודש (לועזי) יש לערוך
בכמה כדרים השתתפותם, בטלפון: 0527-130-554

לפרטים ותורמות:
0527-130-552
הורת ה' המימה מסיבת נפש

בית רבנות
בית רחמים
רחוב הרב אברהם
70

ידידות
לשמן זמנא
בית רבנות

שיגדל ויצמח אצלו. ושואלים למה שיערו ותכננו? מה שהקב"ה נתן, תודה לו, הרי "אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין" (תענית דף ט"ו ע"ב). עונים חז"ל שאמדה למעשרות - כמה הולך להיות כאן מעשרות, והוא ברש"י בחומש. ועדיין השאלה נשאלת, לאחר שיצמח, אז תתן מעשר, למה אמדה למעשרות? אלא אפשר להסביר, הרי אותה שנה הייתה שנת בצורת, ואמרו ליצחק אבינו ע"ה: תן לנו מעשר. אמר להם: כבר גמרת את כל המעשרות שלי. אמרו לו: טוב, תתן מעשרות על חשבון שנה הבאה. זה לא תרומות ומעשרות של תבואה, שצריך לתת לכהן וללוי וכו', אלא זה כדין מעשר כספים. וכ"כ הרמב"ן שם וז"ל: "ודרשו במאה שערים שאמדה למעשרות, כי היו האבות נדיבי עמים לתת מעשרות לעניים או לכהני ה' כגון שם ועבר ותלמידיהם כענין: והוא כהן לא-ל עולין". עכ"ל. אז נתן על חשבון שנה הבאה. עשו חשבון כמה הוא הולך להרוויח מהשדה הזאת, ועל סמך המעשר של שנה הבאה בקשו שיתן. הפוסקים בזמננו כותבים שאם האדם גמר את המעשרות, והוא רוצה לתת על סמך העתיד, הוא יכול, כך אמר ראש הישיבה (ש"ת מקור נאמן ח"ב ס' תשל"ז-תשל"ז), וכך אמרו עוד פוסקים. ונראה להביא סיעתא יפה לדבר הזה כמאן, כך נראה להסביר את מעשיו של יצחק אבינו. **ידוע שהרמב"ם ע"ה כותב** (ריש פרק ט' מהלכות מלכים) **שיצחק אבינו תיקן את העניין של המעשרות, ויש מקשים על הדברים האלה. הרי כתוב שאברהם אבינו נתן לשם - ויתן לו מעשר מכל** (בראשית י"ד, כ). אם כן ראינו שכבר אברהם אבינו נתן מעשר. זו קושיא של הרמב"ם שם, והמפרשים מתרצים תירוצים שונים. ויתכן שאברהם אבינו נתן מעשר, אבל הוא נתן מעשר רק לעצמו, ואילו יצחק אבינו תיקן מעשרות, דהיינו שלמד גם את האחרים לעשות מעשרות. ואח"כ ראיתי שכך תירץ המגדל עוז שם. אומר מרן ראש הישיבה (חומש בית נאמן ח"ב עמ' י"ז) שבה נבין דבר מתוק ונפלא. **אנחנו רואים שעשוי שואל את אבא שלו, היאך מעשרים את התבן ואת המלח? ולכאורה למה הוא לא שאל אותנו על מצוה אחרת מתר"ג מצוות, למה שאל דוקא איך מעשרים את המלח?** אלא שעשוי אמר, את כל המצוות אני לא צריך לשאול, אני גדלתי בבית דתי... האם אתה בא ללמד אותי?! הכל אני יודע. אבל מעשרות זה דבר שעשוי יצחק תיקן, זו מצוה חדשה, אני לא יודע אותה, רק כאן חסר לי... ולכן בזה אני רוצה לשאול שאלות. כך מסביר מרן ראש הישיבה. מתוק מדבש! **שואלים המפרשים, מה השאלה איך מעשרים את התבן והמלח, למה רק בתבן ומלח אתה לא יודע איך עושים מעשר, מה מיוחד בתבן ומלח?**¹⁶ כמו שאתה עושה מלח מתפוזים, וכמה שאתה מעשר מחיטה, תעשר גם את המלח? כמדומני ששמעתי ממר"ן חסידא קדישא ופרישא **רבי ינון חורי ע"ה** (זכותו העומד לנו ולכל ישראל אמן) שאמר כך, עשוי היה "פלפל", היה ממולח וחריף, אמר, אם יש לך למשל 100 ק"ג של תבואה שצמחה, אתה אומר, אני עושה מעשר 10 ק"ג. אבל זה לא בדיוק, למה? כי בשביל שיהיה לך 100 ק"ג, אתה זרעת קילו באדמה. אי"כ כאשר אתה עושה מעשר ממאה קילו, אתה נתן בעצם יותר ממעשר, כי חוץ מהרווח יש לך גם את הקרן. ועשוי אמר במלח הסתכנתי, למה? כי במלח אין קרן, לוקחים מים מייבשים אותם ויש מלח, זה הכל רוח נטו, אם כן צריך לתת יותר ממעשר, מעשר פלוס. איפה הבנוס פה? איפה הפריים...? זה מה שקשה לי. ותבן גם כן אני לא יודע איך מעשרים, למה? כי בחיטה זורעים גרעין ויוצא ממנו הרבה גרעינים, אבל את התבן לא זרענו חטה ויצא בנוסף לחטה גם תבן, זה עוד בנוס. זה משוה חדש שלא נזרע, עליו איך עושים מעשר? זה הקושי שהיה לו איך מעשרים את התבן והמלח, זה לא מעשר רגיל. זה מעשר מיוחד. איך מעשרים על דבר כזה? כך שמעתי מרבי ינון חורי ע"ה (אולי בשם המפרשים, ואולי הדברים האלה שלו) שזו בעצם הייתה שאלתו של עשוי הרשע.

אשה כשרה וצדיקה

טז. והנשים של עשוי - "ותהינה מורת רוח" (בראשית כ"ו, ל"ה), כל הנשים שלו נשים רשעיות. כמה חשוב שאדם יקח אשה צדקת כמו רבקה. ראיתי שהרב יניב נסיר שיחה, הביא פעם בעלון שלו, דבר מתוק מדבש. הביא מעשה ממרן ראש הישיבה, שפעם בא אליו איש אחד, ואמר לו: כבוד הרב, מה אומר ומה אדבר, אשתו לא יפה, והוא לא יודע מה לעשות. שאל אותו ראש הישיבה: תגיד לי איך היחסים ביניכם? אמר לו: הרב, הם מעולים, היא מכבדת אותי כמו שצריך, טורחת בשבילי, בזה אין על מה לדבר. הרב הוסיף לשאול: האם היא מכבסת לך את הבגדים? ענה לו: היא מכבסת ומגנצת. האם היא מכינה לך אוכל? אמר לו: הרב, היא מכינה אוכל מאד טוב, כל פעם שאני מגיע הביתה האוכל מוכן, אין דברים כאלה. שאל אותו הרב: ואיך היחס שלה אליך? אמר לו: הרב, עם כל האהבה, עם כל הלב, לא על זה שאלתי. יש לי בעיה אחרת כבוד הרב, היא לא יפה. מה ראש הישיבה ענה לו? אמר לו: אתה מכיר את החנות "פוטו ציון"¹⁷ בבני ברק? אם אתה

16. שמעתי פעם ממורי ורבי הרב ינון חורי ע"ה, שאמר על הפסוק "שפטני אלקים וריבה ריב" מגוי לא חסיד מאיש מרמה ועולה תפלטני" (תהלים מג"א). "מגוי לא חסיד" ראשי תיבות: מלח. זה עשוי הרשע שעשה את עצמו כמו חסיד, כאלו הוא עושה מעשרות, אבל זה לא נכון הוא "גוי לא חסיד".

יצחק ע"ה רצה לתת את הברכות לעשוי. ולכאורה גם נאמר שהוא לא ידע שעשוי רשע, וחשב שעשוי בסדר, אבל יעקב אבינו ודאי היה יותר בסדר, למה לא נתן לו? אלא יתכן לפרש שיצחק חשש שאם יעקב יהיה עשיר, במקום ללמוד, הוא ילך להיות פלאח - עובד אדמה, לכן אמר נתן את הברכות לעשוי והוא יעבוד ויתן את המעשרות שלו ליעקב, וכך שניהם יסתדרו. אבל רבקה אמנו ידעה שהם לא יסתדרו, כי עשוי יאכל אותו בלי מלח...

17. בזמנו זו הייתה "החנות". מי שידוע זו הייתה החנות הראשונה של צילום ותמונות בבני ברק, זה היה משוה מיוחד. היום לכל אחד יש לו מצלמה בבית, אבל בעבר זה היה נדיר.

הולך לשם כי אתה רוצה לקנות לסלון שלך תמונה של הרב עובדיה, ופוטו ציון מראה לך תמונה גדולה, והיא יפה ומזהירה ממש, תמונה שהרב עובדיה רוכן על הספרים שלו וכותב וכולו מרוכז. ומראה לך תמונה שנייה שהרב עובדיה בכותל ומתפלל בדבקות, איזו תמונה יפה! ומראה לך תמונה שלישית, שהיא במקום קצת חשוך, קצת לא מואר, תמונה לא הכי מוצלחת, אבל אתה מסתכל טוב, ואתה לא מאמין, אתה נמצא בתוך התמונה! ממש צמוד ליד הרב עובדיה, מה אתה אומר? איזה תמונה אתה לוקח? הראשונה או השנייה או השלישית? אמר לו כבוד הרב, בטח שאת השלישית. אמר לו מרן ראש הישיבה: אני חושב שלא הבנת, אני חוזר עוד פעם, התמונה הראשונה יפה ומבריקה עם הבגדים של הרב והוא כותב, והתמונה השנייה שהרב בכותל מתפלל בדבקות, מה השאלה? אמרתי כבר פעם ראשונה, את התמונה השלישית. אמר לו הרב: אבל למה? הרי היא תמונה לא כל כך יפה? אמר לו: אבל אני בפנים, אני מגדיל אותה על כל הקיר בסלון! אמר לו מרן ראש הישיבה: כן יפה לא יפה, אבל אתה בפנים, אתה נמצא בלב שלה! לא תחליף את זה לעולם! אתה בפנים. אלו החיים הכי יפים ומתוקים, אין לזה תחליף. כך אמר לו מרן ראש הישיבה ה' יאריך ימיו בטוב אמן. הוא נישק את ידי ראש הישיבה שליט"א ואמר לו: כמה שזה אמת, זה היופי והזהר של החיים!! צריך ללמוד מזה הרבה מוסר. לא הדברים החיצוניים, אלא העיקר זה הלב והיחס הטוב. וכמה שאדם יתן יותר אהבה, אדם מקבל אהבה. וזה מה שבורא עולה מצוה אותנו. האדם מצווה לאהוב את אשתו, האדם מצווה לאהוב את בניו, ולתת להם את התורה והיראת שמים, כי אהבה אמתית זה שיהיה לך בית בקדושה ובטהרה.

זי. יהי רצון שכל הדברי תורה שאמרנו היום יהיו לזכות כל החיילים, וכל אנשי כוחות הבטחון, הקב"ה ישמור על כולם, ועל השבויים ביד זרים, כל עמך בית ישראל, שהקב"ה יחזיר את כולם בריאים ושלמים במהרה לביתם, וזכות התורה הקדושה תגן בעדם אלף המגן. התורה הקדושה יש לה כח עצום וחזק להחזיר את כולם לביתם בריאים ושלמים. ויעשו רצון ה' כרצונו. ונשלח מכאן תפלה מעמקי הלב לבורא עולם, שישלח רפואה שלמה והחלמה מהירה למורנו ורבנו מרן ראש הישיבה רבי מאיר נסים בן כמסאנה, הקב"ה יאריך ימיו בטוב ושנותיו בניעמים, ועצמותיו יחליץ, ונזכה במהרה לגאולה שלמה במהרה בימינו, אמן ואמן.

מי שביקר אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל הקהל הקדוש הזה שנמצאים כאן, וששומעים בבית, הקב"ה ימלא לכל אחד ואחד כל משאלות לבו לטובה, יזכו לראות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם, באושר ועושר, בבריאות, בשלום ושלווה ושמחה, וכן יהי רצון ונאמר אמן.

תוכל ליהנות מידי שבוע משיעור שבועי בהלכות אקטואליות של הגאון הרב מצליח חי מאזוז שליט"א הנמסר מידי יום ראשון ברדיו קול ברמה בשעה 12 בצהריים ומודפס בגליון הלכות מעשיות. להצטרפות לאלפים המקבלים את העלון בדוא"ל. שלחו בקשה ל: halacha@455.co.il

המומים ומזועזעים אנו מלכתה בטרם עת של הרבנית הצדקנית מזכה את הרבים רבת פעלים שנזדככה ביסורים קשים

ה'ה מרים נעמן ז"ל

רעיתו של ידינו היקר הרב הצדיק אהרון נעמן שליט"א

ואמו של ידינו היקר הרב משה נעמן שליט"א מנהל מוסדותינו הקדושים "חכמת רחמים".

ה'ד שלא זסיכו לדאבה עוד והיה המחנה הנושאר לפלטה אמן.

הרב חננאל כהן ראש הישיבה והמוסדות רבן ותלמידיהן

שיבה גדולה לבניין אמר" • שיבה קטנה 'אורחות חיים' • סולל 'אורחות משה', 'זי' אברהם, 'זכך דוד' ועובד צוות המוסדות

מכתב תודה

"פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה"

לכבוד הגאון הצדיק רבי חננאל הכהן שליטי"א, ראש ישיבת חוכמת רחמים הקדושה, שלום וברכה.

ברצוננו, חיילי פלוגת 'כפיר' בגדוד 9, מחטיבה 401 של חיל השריון, להודות לך ולכל הישיבה הקדושה מעומק הלב על הכנסת האורחים הלבבית והנדיבה לה אנו זוכים בתקופת המלחמה הזו.

אנו פלוגת מילואים, ועבר חודש מאז נקראנו בשמחת - תורה האחרון לעזוב את הבתים שלנו ולהתייצב ללחימה. מאז הפלוגה השתתפה בלחימה הבלימה ביישובי העוטף, בהכנות האינטנסיביות לקראת הכניסה הקרקעית לעזה, והחל מלפני שבוע וחצי בהובלת הלחימה הקרקעית הקשה בעזה.

'התגלגלנו' בשבוע הראשון ככמה מקומות עד שהגענו אל האכסניה המדהימה שלכם. ואנו נפעמים מהכנסת האורחים שאנחנו פוגשים כאן. אין מילים בפינו לתאר כמה משמעותי לפלוגה האירוח בישיבה בעת הלחימה. מדובר בלוחמים שיוצאים מלחימת שריון אינטנסיבית של כמה ימים ואפילו שבוע ברצף. המתחם כאן שמספק לנו ריענון של שינה על מיטה, מקלחת, אוכל חם שמבשלים כאן במתחם הישיבה, ואזור שנעים לשהות בו יחד הוא בעל חשיבות רבה המאפשר לאגור כוח כדי להיכנס להמשך הלחימה רעניים, שבעים, וערניים. נזכיר גם שחלק מחברי הפלוגה נפצעו, וחבר אחד שלנו נהרג בקרבות [גיל פישץ הי"ד], והמנוחה הנאותה היא הכרחית גם בהיבט המנטלי.

נציין שמדובר בכמות רבה של לוחמים כיוון שמדובר בלחימה ארוכה הנעשית באופן של 'משמרות' של כמה ימים, ולכן נדרש גם להחזיק צוות של לוחמים המתכוננים להחליף את אלה שבפנים, וכן נדרשים לתקן את התקלות בטנקים שמתרחשות בעת הלחימה, וכן מעטפת גדולה של לוגיסטיקה וארגון של הפלוגה, וכולם זוכים לתנאים נאותים ונוחים המאפשרים שגרה של שינה, מקלחת ואוכל חם הדרושים כל כך בעשייה המאומצת והרצופה הזו.

ואנו יודעים שהחזקת לוחמים רבים בקמפוס המלא הכולל חדרי פנימיות רבים, מקלחות, מטבח, חדר אוכל ובית מדרש - זוהי עלות גבוהה מאוד של חשמל, מים, גז, תחזוקה, ארנונה, חומרי ניקיון וכו', ועם כל זה הישיבה לא דורשת מאיתנו לשלם כלל. זוהי הכנסת אורחים שלא תיאמן!

אנו שומעים מתברינו בצה"ל - חיילים סדירים וחיילי מילואים - על המקומות בהם הם שוהים במהלך תקופת המלחמה, והמון לוחמים זוכים לתנאים פחותים הרבה יותר מאשר התנאים המדהימים שאנו מקבלים מכם. חלקם ישינים בשטח, באוהלים, בלי מקלחות, או במקומות המארחים עם תנאים רחוקים ממה שאנו מקבלים. צה"ל גייס כמות גדולה מאוד של חיילי מילואים ואין יכולת לתת לכולם את התנאים המתאימים לתקופת הלחימה. ומה שאנו זוכים לו כאן הוא מעבר לכל דמיון.

בנוסף, אנו יודעים שהישיבה חזרה ללמוד במקום אחר ואחזקת ופרנסת התלמידים הממשיכים בתלמודם בזמן חשוב זה גם היא עולה ממון רב לישיבה, שנדרשת להחזיק במקביל את התלמידים וגם את הפלוגה שלנו.

וכל האירוח הנדיב שאנו זוכים לו - נעשה במאור פנים רב. תמיד שואלים מה אפשר להוסיף ולתת, הצוות מגיע לעזור בכל מה שנדרש, המבשלות של הישיבה דואגות לנו לארוחות דשנות ומפנקות, והרב מגיע לחזק אותנו בדברי תורה המשמחים את הלב וממלאים אותו אומץ וגבורה.

אנחנו רוצים להדגיש ולהודות, מלבד הטובה הגשמית העצומה, גם על הטובה הרוחנית הגדולה שהפלוגה מקבלת כאן בישיבה הקדושה. הפלוגה מורכבת מאנשים מכל חלקי עם ישראל, חלקנו לא שומרים תורה ומצוות, ולא פגשנו מעולם בני תורה. המפגש הבלתי - אמצעי לו אנו זוכים כעת עם הרב, עם צוות הישיבה והתלמידים שבאים לבקר - עושה קידוש ה' גדול. בזכותכם אנו זוכים להיפגש ישירות עם מאור הפנים, עם צדקות, עם חסד והכנסת אורחים - שמאיהיבים ומייקרים את התורה ואת לומדי התורה על כולנו.

כשאנו יוצאים לשדה הקרב - חשוב להכין את הטנקים, אבל לא פחות מכך חשוב לכולנו לזכור על מה אנחנו נלחמים. מה מיוחד כל כך בעם ישראל, מה חלומם של כל הדורות. השהות בישיבה, מקום תלמודם של מרובים העוסקים בתורה יומם ולילה - עם כל הכנסת האורחים והדאגה לכל מחסורנו, המפגש עם הרב, התפילות שאנו זוכים לקיים כאן בבית המדרש - נותנים לכולנו כח ומזכיר לנו מהם ערכי הנצח עבורם אנו נלחמים.

בזכותכם מורגש לנו באופן כה ברור מאיפה אנחנו שואבים את הכח להילחם. אנו חשים שאנחנו יוצאים למלחמת מצווה. מלחמה שהיא המשך מלחמותיהם של אברהם אבינו, יהושע בן נון, דוד המלך, וכל עם ישראל לדורותיו הנאבק להופיע שם ה' בעולם ולקדש שם שמים.

בספר במדבר, הביטויים 'יוצא צבא' ו'הבא לצבא' מתייחסים הן לצבא המלחמה והן לעבודת המשכן ע"י שבת לוי. בעם ישראל - גבורתה של תורה, שנתנה מפי הגבורה, והגבורה בשדה הקרב הן דבר אחד. התורה שמתחדשת בכל עת בבית המדרש, חיי עולם אשר נטע בתוכנו - היא היא כח הקיום שלנו כעם. היא השמירה שלנו, היא הדבר עליו אנו נלחמים, ומכוחה ה' הוא שנותן לנו כח לעשות חיל ולהכריע את האויב באומץ ונחישות.

יישלה השי"ת לרב אריכות ימים בבריאות, בשפע וברוב טובה ונחת וכל מילי דמיטב, ויזכה להעמיד תלמידים הרבה, ותזכה הישיבה כולה לכל הברכות, לשפע, להמשיך לגדול ולהתרחב ולהצמיח תלמידי חכמים גדולים שיאירו עיני ישראל בתורתם, ימשיכו לקדש שם שמים ולהאחיב את התורה על כל עם ישראל במאור פנים, ובמידות נעלות. ויזכה עם ישראל כולו לישועה גדולה וניצחון גדול ולהכניע כל אויביו, ולביאת גואל צדק במהרה בימינו.

"אלה ברכב ואלה בסוסים, ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר"

"בך צרינו ננגח, בשמך נבוס קמינו"

תודה גדולה מכל הלב, מוקירים מאוד, פלוגת כפיר מגדוד 9 • חיל השריון

גליון 334

עורך: הר"ג ר' שמואל עידאן שליט"א

ידע תדע

"ויבאו עבדי יצחק ויגדו לו על אדות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מצאנו מים, ויקרא אותה שבעה" (שם פסוקים ל"ב-ל"ג). למה קרא אותה "שבעה"? יש אומרים על שם השבועה שגשבעו איש לאחיו (שם פסוק ל"א). אבל יש פרוש אחר של מהרא"ח - רבי אליהו בן חיים שחבר ספר על התורה, ואמר פלל, שלא אומרים "פל" רק על שלשה, ועל שנים לא אומרים "פל" (ויש מקור לזה בתוספות (כתובת דף ח' ע"א ד"ה שהכל)), ולמה? כי לא אומרים "פלם אמרו" בשעה שיש בסך הכל שנים, כי אז תגיד "שניהם אמרו". ולכן כאן שכתובי ש'יצחק חפר את "פל הבאר" אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו, ו"פל" הבארות זה לא פחות משלשה, אם כן חפר שלשה, ואחר כך חפר את: "עשק" "שטנה" ו"רחבות", וזה כבר שש. ואמר כך חפר את הבאר השביעית, ולכן "ויקרא אותה שבעה" כי היא השביעית. (גליון 283 את"א).

למען תספור

אמרת לו: תעשה ספר, תקרא לו "אור הנר". הנר פרושו "הקטן נסים ארביב". הוא מהעדה הטריפוליטאנית. אמר לפני כמה חדשים למישהו שימיו ספורים, והנה החזיק מעמד עד חשון. בליל שבת התעורר (הוא היה בלי הפרה) ועשו לו סעדת שבת, ושרו שירי שבת, ובבקר לא קם. זהו הגיע זמנו. זה תלמיד חכם גדול שהספדנו אותו. הספדנו את רבי משה לוי שהיה גאון עולם, היה פוסק, היה למדן, והיה חכם. והספדנו גם את רבי משה חורב שהיה זוכר כל התלמוד בעל פה! אי אפשר להאמין, דף אחר דף אחר דף אחר דף. פעם הלך לצרפת ובקשו ממנו לתת שיעור, נתן שיעור והיה אומר: דף פלוני עמוד פלוני, סימן פלוני וכיוצא בזה (גליון 382 אותיות ד' וה').

רבי נסים ארביב זכר צדיק לברכה. אדם מיוחד היה, היה מלמד פשוט, והעניו שלו זך ונקי. בפאתה מסתבף באיזה תוספות, קוראים אליו והוא מסביר אותו. היה כותב חידושים פנים, אבל לא היה כותב תמיד, רק בשנים הראשונות שלמד אצלי.

חידה

מי עשה גמ"ח עם עצמו?

תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכח.

הלכה נאמנה

ההלכה היא כמו "יש אומרים". זה חידוש, בדרך כלל יודעים אחרת, הפלל הזה של שדי חמד הוא כלל תמיה, אנתוני יודעים שסתם ויש הלכה כסתם, אבל השדי חמד אמר את זה, והרב אומר שגם מן רבי חיימה הפתח זכר צדיק לברכה בספרו "זכרי כהנה" (מערכת הוי"ו אות א') נוטה לכלל הזה. ובאמת זה לא מקרה, מזכיר כהנה לא משמע שהוא מקבל את דעת שדי חמד, אלא להפך, הוא חולק עליו. אבל בין כך ובין כך במוסף מפסיק, למה? משום ספק ברכות להקל, אם אתה אומר לו שיברך ויחם "חונן בדיעת", זו ברכה לבסוף. לכן במוסף אם התחיל ב"אתה חונן" יפסיק.

בשבת, מי שטעה בתפלתו והתחיל "אתה חונן", ההלכה היא שגומר את הברכה שהתחיל בה וזוהר לתפלת השבת (ש"ע ס"ו רס"ח ס"ב וס"ג). למה? כי כתוב בגמרא (ברכות דף כ"א ע"א) ששמעך הדין היה צריך להתפלל שמונה עשרה ברכות גם בשבת, אלא "דלא אטרחהו רבנן" - לא הטרחו אותו להתפלל ח"י ברכות, אבל אם הוא כבר התחיל תפלה של חל - הוא גומר את אותה הברכה.

אם אדם התחיל להתפלל על דעת שבת, ובילי כנהה הוא התחיל לומר תבת "אתה" על מנת לסיים "אתה חונן", והוא רק אמר מלת "אתה" בלבד, יפסיק וימשיך בתפלה של השבת, כי כגון היתה לשל שבת, הוא ידע שהיום שבת רק שהפה שלו טעה. כתוב בספרים שאם אדם טועה בתפלות שבת זה סימן לא טוב לכל השבועה, לכן מאד צריך להזהר להתפלל מתוך סדר. (גליון 344 אותיות י"ג - ט"ו).

וכתב הטור (שם) שהיה הדין בתפלת מוסף, אם אדם התחיל במוסף "אתה חונן" - לדעת הטור יגמר את הברכה הזאת, אבל הרמב"ם (פ"ו מהלכות תפלה ה"ו) כותב אחרת. וזכה גם רבנו יונה (ברכות דף ר"ג ע"א מדפי הר"י), ויהסמ"ג (י"ט), לדעתם בתפלת מוסף פוסק מיני (וכנה ההלכה יודעה), אם במקום תפנת שבת רצית קרבתיה "אדם אמר: אתה חונן לאדם דעת". איפה הדעת שלך? ...! ובטל את מה שאמרת, ותחזור לתפנת שבת. ומן בבית יוסף כתב שהעקר כמו הרמב"ם ורבנו יונה ויהסמ"ג שאם התחיל במוסף "אתה חונן", יפסיק וימשיך בתפלת מוסף, אבל בשלחן ערוך (שם ס"ב) מן עשה אחרת, כתב סתם ויש וכתב בתחלה דעה אחת בסתם, ואחר כך כתב ש"יש אומרים" כהדעה השנייה. בסתם כתב דעת הטור שגם במוסף מסיים את הברכה, וב"יש אומרים" כתב שגם במוסף מפסיק, והרי סתם ויש הלכה כסתם, אז מה נעשה פאן? בבית יוסף ספק דעת הרמב"ם שמוסף פוסק, ואלו בשלחן ערוך: כתב דעת הסתם שגם במוסף ימשיך הלאה?

בסיים הפרשה כתוב שם: "וישמע יעקב אל אביו ואל אמו וילך פדנה ארם" (בראשית כ"ח ז'), והמפסיר עולה כאן וקורא שלשה פסוקים בלבד. אבל זה לא נכון, כי משמוע חושב שהתורה מספרת פאן שיעקב שמע והלך פדנה ארם, והרי זה כבר כתוב למעלה, "וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם, אל לבן בתיאל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו" (שם פסוק ה'). וידענו שהלך לפדן ארם. למה התורה חוזרת על זה? לכן רש"י הסביר לנו שהכל מחבר לפסוק הקודם "ויצא עשו" (שם פסוק ו'), פלומו עשו ראה שיצחק שלח את יעקב פדנה ארם, וגם שיעקב שמע לאביו ואמו והלך פדנה ארם. ואחר זה "ויצא עשו פי רעות בנות פנען" (שם פסוק ח'), מה זה ויצא? הבין את זה. ולכן הלך לישמעאל. ולפי זה הפסוק "וישמע יעקב" זה לא התחלת הדברים, אלא המשך של "ויצא עשו". ולכן פדני פסוק אחד לפני כן, והמפסיר יקרא ארבעה פסוקים. אמרת לחזן לעשות את זה, ואמרת לו: אחרי התפלה אסביר לך את זה. אחר כך הסברתי לו כמה, וזה דבר נכון. (גליון 187 את"ה).

אז האחרונים אמרו שהדין הוא כמו שכתב בבית יוסף מטעם ספק ברכות להקל, יש מחלוקת אם ימשיך או יפסיק, אז אם אתה ממשיך - אתה אומר ברכה לבטלה, אבל אם אתה מפסיק - לא עשית כלום. לכן תפסיק ותגיד "תפנת שבת". מן הרב עובדיה כתב (חזו"ע שבת א' עמ' ש"מ"ח בהערה) שגם מה שכתב מן בבית יוסף, אפשר לומר שכתב דעתו בשלחן ערוך. פלומו דעתו של מן בשלחן ערוך שמוסף פוסק, אפילו שעה סתם ויש. (והביא ראיה לזה משדי חמד. השדי חמד כתב (כללי הפוסקים סימן' א' אות ט') שאם כתב מן בבית יוסף שהעקר דעת ה"ש אומרים, אפילו בשלחן ערוך כתב סתם ויש.

לשאלת רבים

הרוצים להצטרף ללומדים ומניח הלימוד בשבתות חורף: החילת הלימוד: 6:30 תפילות שחרית: 7:30

כעת לומדים ש"ח יביע אומר חלק ב' על הסדר מתחילתו ועד סופו בעזרי

לאברכים והבחינים הי"ח

בכל תחילת חודש (לעז"ז) יש לעדכן

בכמה סדרים והשתתפותם. בטלפון: 0527-130-554

לפרטים ותדומות:

0527-130-552

זכות מן רבנו הגדול ובי"ל תעמוד ללגנו

בית רבנות בית רה"מים חנוכה ומועדים מ"ח

ידידיה למען התורה